

Szathmáry István Pál

Elhunyt Gross Arnold

Végérvényesen lezárulni látszik egy remek korszak a magyar kultúra történetében. Lassan a magyar illusztráció sokat emlegetett aranykorának utolsó képviselői is távoznak. A többek között *Reich Károly*, *Réber László*, *Kass János* és még számos kiváló alkotó nevével fémjelzett évtizedekben a minőségi, ihletett, a mesterségbeli tudást illetően pedig az évszázados grafikai hagyományok minden erényét felvonultatni képes illusztrációk olyannyira hozzátartoztak a magyar gyerekkönyvkiadáshoz, hogy az olvasó kicsit el is kényelmesegett. Csak most fog igazán feltűnni a hiány, most látszik majd, mennyire el voltunk kényeztetve. Kényeztette, mi több, szelíden meg-megsimogatta páratlanul derűs, éteri mesevilágával Gross Arnold is a kisebb és a nagyobb olvasókat. Tündéri birodalmat hagyott maga után most, hogy nyolcvanhat év után megtért Teremtőjéhez.

Romániában, Tordán született, családja a II. világháború vége felé költözött Nagyváradra, Gross innen szökött át 1947-ben Magyarországra. Érettségi nélkül felvették az Iparművészeti Főiskolára. 1949-ben a grafikai tanszék átkerült a Képzőművészeti Főiskolára, itt szerzett diplomát. A főiskolán *Hincz Gyula*, *Kádár György*, *Konecsni György* és *Koffán Károly* voltak mesterei, de erősen hatott rá *Van Eyck*, *Kondor Béla* és *Szabó Vladimír* művészete is.

Festőnek készült, majd tanulmányozta *Rembrandt* és *Dürer* rézkarcait, maga is ilyeneket kezdett készíteni. Folyamatosan dolgozott a rézkarc műfaj teljes megújításán, hogy a korábbi egyhangú, fekete-fehér műveket a szívárvány színeiben pompázzó,

sodró lendületű, de mégis nyugalmat és harmóniát sugárzó alkotások váltsák fel. Művein egyetlen apró négyzetmilliméter sem maradhatott szabadon, csodavilágát gazdagon népesítette be varázslatos lényeivel, derűs figuráival. Szándékosan teremtett magának és képe befogadónak is menedéket, az idővel és a felgyorsult világgal szembehelyezkedő Árkádiát. Ahogy maga is nyilatkozta: „Annyi gond, baj, bánat és szörnyűség vesz körül minket, hogy azt nem szabad még a művészetbe is beengedni.”

Többször állított ki Rómában, Tokióban, Amszterdamban, Londonban, Los Angelesben, Hamburgban és Bécsben. 1966-ban és 1968-ban a Krakkói Grafikai Nemzetközi Biennálén nemzetközi első díjat kapott, képeit megvásárolta a varsói múzeum.

Munkásságáért 1955-ben és 1967-ben Munkácsy Mihály-díjat kapott, 1987-ben érdemes művész lett, 1995-ben Kossuth-díjjal tüntették ki, 2008-ban a Pro Urbe Budapest díjat vehette át. 1993-tól a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagja.

Nagyméretű kompozíciói közül a Művészek kertje a Hotel Duna Intercontinentalban, a Kertvárosi álom pedig a Buda Penta Hotelben található. Könyvei is nagy sikert arattak; az Adamis Annával közösen készített Versek és képek, valamint az 1985-ben megjelent Gross Arnold emlékkönyve szinte pillanatok alatt elfogyott a boltokból.

Utolsó kiállítása 2014 februárjában nyílt meg a budapesti Cultiris Galériában, szeptemberben a XI. kerületi Bartók Béla úton önálló bemutatóhelyet, Gross Arnold-galériát avattak a tiszteletére.

Magyar Nemzet 2015. 01. 24.

Dr. Farkas Attila érseki tanácsos

Gross Arnold temetésén

Együtt érzünk Mindazokkal, akik ismerték, szerették és tisztelték Tordán született testvérünket, édesapát, nagyapát, aki türelemmel viselt betegsége után, életének 86. esztendejében, 2015 január 12-én az anygokkal kísérve hazatért Megváltó Urához.

Hazatért, .. a mi hazánk a mennyben van, mondja az egyik énekünk, nem itt élünk e földön, mert ez egy küzdőtér, amelyen helyt kell álljunk, ez az a hely, ahol be kell magunkat mutatni a világnak, ez az a hely, ahol helytállva az örökkévalóságra alkalmasak lehetünk. Temetjük tehát a mestert, fájó szívvel, a hosszú élet háladáásával, az örökkévalóság reményében.

Az Ószövetségi Biblia már a kezdet kezdetén, a Genézis könyvében beszámol az ősbűnről, az első ember Isten ellen elkövetett lázadásáról és ennek a lázadásnak minden következményéről. Kiűzetünk a paradicsomból. Ezt példázza mindennapi életünk az első testvérgyilkosságtól, napjainkig. A fájdalmak, az átélt harcok, a háborúk, a testvérgyilkosságok napjaiig, és a drámaian átélt harcok, amelyek saját lelkünk mélyén is, egy vívódás a jó és rossz, az igazság és a hazugság, a bűn és az élet értelmével. Miért? Mert egy küzdő ember áll itt, a paradicsomon kívül, abban a társadalomban, amely olyan nagyon sokszor maga is a romlást hordozza magában, nem különbözik az első bűntől, amit a biblia szavai szerint elkövettek.

Volt egy művésznünk, sok fájdalommal, és megilletődve ... volt egy Gross Arnoldunk, aki ellent mondott ennek a megromlott emberi világnak, megénekelte nekünk a rézkarcaiban, grafikáiban azt a világot, amelyről *Izaiás* próféta

jövendölt a messiási időkre vonatkozóan, és látomásaiban azt mondta, akkor majd a farkas együtt lakik a báránnyal, a párduc a gödölyével, a borjú és az oroszlan-kölyök békésen együtt lakozik, és egy kis gyermek terelgeti őket.

Valahogy ennek a messiási időknél a jelenlétét sejtette meg mindig Gross mester látomásaiban, virágillatos paradicsomi kerteket, az énekes madarakat, béke himnuszokkal, a boldog emberek önfelédlt, hiánytalan örömét, amelyből kiszorult minden erőszak, minden csalás, csalódás, ármánykodás, ahol a háborúk áldozata helyett magát a háborút temették el, egy beláthatatlan mély sírgödörbe. A mester egy paradicsomi állapotot idézett, vagy álmodott meg műveiben, itt a mi világunkban, amely bizony sajnos ... Mégis tisztának szerette volna látni.

Milyen látásmód volt ez a Gross Arnoldi, a valóságból kiemelkedő, az események fölé kerekedő, az Izaiás próféciájában megjelölt gyermek látomása, amely napjaink drámai valósága helyett, egy mindannyiunk által álmodott, vágyott, vagy remélt szebb jövőt szemléltet. Gross mester látomása, látásmódja, minden rontást, minden rosszat - Isten eredetileg jónak teremtett világából lett megromlott világból - mégis kiűzte. Ez a perspektíva csak azoknak adatik meg, akik a hegyek csúcsáról, talán éppen az erdélyi hegyek csúcsáról tekintenek le, vagy éppen a templomok harang tornyának magasából szemlélik az eseményeket és történéseket. Ez a mester, az elhunyt immár, egy ma már még magasabb pozícióba került, amelyet jobb híján égnek,

meg mennyországnak szoktunk nevezni. Magasból tekint ránk, figyel minket, mosolyog ránk, s rajzolgatja az örökkévalóságban műveit, ahonnan mindent jobban átlát, mint itt e földön, mindent jobban átfog, mert az Úr megmutatja neki a világ egészét, talán inkább a jót, mint a rosszat. Köszönjük mosolyát, huncutságait, és kívánom, hogy eljusson abba az új paradicsomba, oda ahol a madarak, kis

papagájok helyett immár angyalok kórusa zengi a végtelen alleluját. Arnold mester, béke Veled, nézz ránk az örökkévalóságból.

(Elhangzott 2015. február 13.-án a Farkasréti temető Makovecz termében. A temetésen még Feledy Balázs művészeti író és Scheffer Erzsébet író, újságíró emlékezett a Mesterre.)

Elhunyt Karácsony Ernő székelyudvarhelyi festőművész

Megerősített források szerint tegnap este nagyon rossz állapotban érkezett be a székelyudvarhelyi kórház sürgősségi osztályára Karácsony Ernő, ahol éjszaka fél tizenkettőkor érte a halál.

A nem csupán Székelyudvarhelyen és Erdélyben, de a határokon kívül is sokak által ismert örmény származású festőművész orvosa szerint a szíve mondta fel a szolgálatot 47. születése napja után pár nappal.

Az udvarhelyszéki művészetpártolók, egyszerű tárlatlátogatók számára Karácsony Ernő nem szorul különös bemutatásra. Kalandos életének mozzanatait, munkamódszereit, lendületes stílusát sokan ismerik. Máréfalván otthonra lelt, székelyföldi galéria álmának megvalósítása elégtételt jelentett számára is, hiszen bábáskodott a létrejötténél.

1968. január 18-án, Székelyudvarhelyen született az örmény gyökerekkel rendelkező festő. Először Székelyudvarhelyen 15 évesen nyitottak munkáival tárlatot, azóta New Yorktól Dániáig, Ljubljanától Melbourne-ig jelen volt minden

számottevő galériában, több ezer festmény őrzi ecsetvonását, nevét. Olajfestményei álom-, illetve látomásszerűek, rendkívüli tehetsége mindegyiken ott vibrál, ég és tükröződik. Vibrál, mert a színkombinációk ezt az érzést keltik, ég, mert a színválasztás ezt juttatja eszünkbe – mintha a művész belső tüze vetítődne a vászonra –, ez szinte már védjegye, mint ahogy a fénysugár megtörik a víztükroin.

Karácsony Ernő festészete nem redukálható mindösszesen a táj különös és a lélek bonyolult ábrázolataira, összefonódásaira, mert létezik számtalan helyen, a formák közt egyféle félreérthetetlen lágy vonal, női csipő, vállak, erős combok, törekeny nyakívek – azaz Karácsonynál a szenvedély és drámaiság a nőkből és asszonyokból is fakad, nemcsak a tájhoz fűződő bensőséges és sajátos viszonyból.

„Legfennebb az első képeinél még látszik egyfajta bizonytalanság, önkeresés, viszont Karácsony Ernő már ekkor se tájfestő a szó valódi értelmében: kompozícióiban a táj, fellegek, dombok, az izzás,

csak a benne lévő feszültség külső megjelenítésére szolgálnak, eszközök a kép végleges megfestésénél. Ha néhol felismerhető is a táj, annak csak elmosódott képe ötlük szemünkbe, a dombhátak végül is dombhátak, viszont csak körvonalakban sejtethetően, nincs fa, amely különböző színekben pompázna, nem felismerhető az évszak, ha van egyáltalán, csak elmosódott, csak sejtethető. A valódi égi mása. Vagy a valódinak a lélekben letisztult mása. Ecsetvonásai dinamikusak. (...) Karácsony Ernő festészete egy sajátos világ, festészet Székelyudvarhely különböző festőhagyományai között, amelyet már az első művektől meghatároz a festő egyénisége, személyiségének jegyei, s úgy hisszük, a Gyilkostó, Zetelaki-gát,

Mihály-havas, Kávézó hölgy stb. művek jelzik azt a gazdagságot, amelyet ez a festészet magában hordoz” - fogalmazta meg egyik kiállítása kapcsán Lőrincz György író.

A nem csupán Székelyudvarhelyen és Erdélyben, de a határokon kívül is sokak által ismert örmény származású festőművésznek több mint negyven kiállítása volt világszerte. Az egész város ismerte és tisztelte benne a drámaiság, érzékiség és spontaneitás művészetét.

Temetése szombaton, január 31-én 11 órától volt az udvarhelyi református temetőben.

(MIHÍR.ro Az igazi udvarhelyi hírportál, 2015. január 29.)

Dr. Száva Tibor-Sándor (Bécs)

In memoriam Karácsony Ernő (1968-2015)

Közel két évtizede annak, hogy megismerkedtem vele Szamosújváron. Akkor kaptam tőle ajándékba az első festményt. Később több festménye is került birtokomba hol ajándékba, hol vásárlás útján. Ezeket most már kell őriznem a távoli császárvárosi látogatása emlékére, amikor itt is találkozhattunk egy rövid időre. Akkor közös örmény származástudatunk ellenére parázs vita támadt köztünk, hogy melyikünk nagyobb székely.

Visszatérve Ernő életútjára, talán rövid ismertetőben tárnám azok elé, akik keveset tudnak róla. Székely-udvarhelyen született 1968. jan. 18-án, Karácson László és Lántzky Aranka gyermekeként. Édesanyja felmenője az a Lántzky család, akik tulajdonosai voltak a szentkeresztbányai

vasöntődének (Lántzky Sándor és Lántzky Ferencz). Szülővárosában érettségizett, majd Bukarestben reklám-grafikai diplomát szerzett és egy ideig ott is dolgozott ebben a szakmában. Örökölte festőművész elődeinek képességeit és már 15 éves korában kezdett festegetni. Egyéniségének formálásában nagy hatással volt apai nagybátyja, néhai Karácsony János gyergyószentmiklósi festőművész, a nagybányai festőiskola követője, és a tájat eleven lényként kezelő székelykeresztúri Ipó László, valamint a székelyudvarhelyi Bíró Gábor festőbarát. További modellálásában sokat jelentett az 1991 és 1993 között Szentendrén, Kóka Ferenc Munkácsy-díjas festőművész baráti társaságában eltöltött, megvalósításokban